

Crna Gora je prema svemu sudeći ostala zarobljena u prelaznom periodu koji je uslijedio nakon fijaska socijalističkog sistema. Posljedice te zarobljenosti dovele su do stvaranja pogodnog ambijenta za razvoj kroni-ekonomije i poltronizma. Poltronizam, kako ga autor ovih redova doživljava, je odsustvo samosvijesti odnosno ideje o sopstvenoj vrijednosti kod pojedinca. Problematika odsustva samosvijesti može se razvijati u nekoliko pravaca. Međutim, najvažniji pravac jeste onaj u kojem odsustvo ideje o sopstvenoj vrijednosti, političarima služi kao mehanizam kontrole nad pojedincima, pa i nad cijelim društvom. Dosadašnja praksa zapošljavanja u državnim preduzećima pokazala se kao savršen mehanizam te kontrole. Političke partije bi nerijetko koristile državna preduzeća kao sopstvene štabove u kojima bi se zapošljavali oni koji će biti lojalni partiji i oni koji će biti u mogućnosti da obezbjede makar par sigurnih glasova. Tako su preduzeća koja bi trebala poslovati pozitivno, barem zbog svoje monopolske pozicije, hiperprodukcijom političkih radnih mjesta postala neprofitabilna. Finansijska, a često i egzistencijalna, zavisnost od političkih partija učinila je živote mnogih kao u zarobljeništvu unutar sistema u kojem je istina podređena isključivo partiji koju predstavljaju. Trenutne podjele i netrpeljivost koje vladaju u društvu nisu ništa drugo do posljedica gorepomenutog sistema. Zato je vijest o gašenju nacionalnog avio-prevoznika dočekan sa dosta negodovanja od strane jednog djela društva jer su u tome vidjeli udar na nacionalni ponos Crne Gore i želju novoformirane vlasti da državu podredi nekoj drugog državi što je „istina“ kojom se služi jedan dio političkih partija. Sve su to, naravno, besmislice koje su izgrađene na ideji poltronizma, a u želji da se nastavi sa održavanjem finansijske zavisnosti dobrog djela društva. Postoji česta zabluda među građanima, uslijed slabije ekonomske pismenosti, da je država u posjedu nekakvog svog novca kojim može olako upravljati, a da pritom ne ugrozi ekonomsku stabilnost cjelokupnog društva. Takva zabluda je i dovela do značajnih ekonomskih posljedica i troškova koji će se, nema sumnje, prenositi na sve buduće generacije. Održavanje nacionalnog ponosa je do sada državu koštalo nekoliko milijardi eura, a možda najbolji pokazatelj ovog rasipništva se može uvidjeti u enormnom uvećanju javnog duga posljednjih godina. Premda uvećanje javnog duga nije nužan pokazatelj loših ekonomskih odluka, u ovom slučaju on je upravo to jer se država godinama zaduživala kako bi bila u mogućnosti da održava cjelokupnu birokratsku i političku mašineriju kojom rukovodi. Samo za Montenegro Airlines, nacionalnu avio-kompaniju čija flota je brojala šest aviona i 359 zaposlenih - barem ako je vjerovati zvaničnim podacima, prethodna vlada je planirala da izdvoji 155 miliona eura novca poreskih obveznika ili nešto više od 3% BDP-a. Konačni ishod propadanja Montenegro Airlines kompanije je posljedica političkog upravljanja ovom kompanijom, te sve učestalijim zloupotrebama za račun istih, a ne nemogućnost da se ova

kompanija bolje pozicionira na tržištu. Ni novoformirana vlast nije imuna na takvo rasipništvo. Pored najave održavanja državnih preduzeća, doduše sa menadžmentom koji oni izaberu, od iste se mogla čuti i najava novih ekonomskih politika koje za cilj imaju tzv. kupovinu društvenog mira odnosno, drugim rječima, ekonomskih politika čiji cilj jeste obezbjeđivanje političke sedacije. Sve su prilike da će se i u kriznim vremenima nastaviti sa održavanjem glomaznog javnog sektora, te da će sva pažnja javnosti biti usmjerena na identitetska pitanja koja nastavljaju da djele društvo na one koji su „ZA očuvanje Crne Gore“ i one koji su „PROTIV postojanja Crne Gore“ - ma koliko to suludo bilo.

Ukoliko bi se kojim slučajem trenutni političari osvjestili i shvatili da put kojim su krenuli nesumnjivo vodi u ambis onda bi trebalo da razmišljaju o alternativnim putevima kako bi isti izbjegli. Jedan od tih alternativnih puteva je put „bolnih“ reformi koji podrazumijeva odricanje od političke kontrole nad državnim preduzećima i oslobađanje države od kroni-ekonomije i poltronizma. Oslobađanje od kroni-ekonomije podrazumijeva jačanje institucionalnih okvira koji će obezbjediti jednake uslove za tržišno nadmetanje svakom pojedincu, dok oslobađanje od poltronizma znači omogućavanje svakom pojedincu da bude finansijski nezavistan, te da ima potpunu slobodu da kritički nastupa prema svakom činu nepočinstva bilo da su ono dolazi od ljudi iz njegovog okruženja (odnosno partije), ili nekog drugog. To je jedini put kojim možemo obezbjediti zdravo društvo u kojem se nacionalni ponos neće mjeriti prema ljubavi i vjernosti iskazanoj jedno partiji, već prema onome što je svako od nas učinio da ovo društvo bude bolje.

Izvor: talas.rs